

TRGOVAČKA KOMORA GRADA Buenos Aires, 9. VI. 1931.

Argono Bleistiftsfabrik Carlos Pensel c/a

Merovich y Bidart

Kupoprodaja CIF - Prodavalac ne može više tražiti povrat robe zbog neplaćanja cijena, ako je roba već prešla u vlasništvo i posjed kupca

Kad je prodana CIF, njeno vlasništvo prelazi na kupca časom ukrcaja. Ako su, osim toga, kupcu bili uručeni dokumenti - posebno teretnica - uz potpis mjenice od njegove strane, treba smatrati, da je u tom času, simboličnom predajom, uslijedilo kupčeyo stupanje u posjed robe. Pošto se ima smatrati, da je kupac u posjedu robe, prodavalac nema pravo tražiti njen povrat, čak i ako nakon toga nije plaćena cijena, iz razloga, što je kupac pao pod stečaj. Prema tome, prodavačev zahtjev odbijen je kao neosnovan.

(DOR XXIV/1931, str.147)

S.B.

PRIKAZI KNJIGA I ČASOPISA

HENRY PAINE CRAWFORD: ANALIZA I DJELOVANJE CIF
UGOVORA (Analysis and Operation of a C.I.F. Contract) Tulane Law Review vol.XXIX-1954, str.396-430.

Kraj vrlo oskudne literature u SAD o pitanjima iz područja pomorske kupoprodaje, ovaj članak predstavlja značajan naučni doprinos. On je zanimljiv i zbog toga, što pisac u njemu dosta detaljno razmatra neka osnovna pitanja iz područja kupoprodaje CIF.

Pisac u početku ističe, da CIF ugovor nije nov ugovor u području međunarodnog privrednog prava, i da je poznat u Engleskoj gotovo jedno stoljeće. On je proistekao iz trgovačkih običaja, a nije ustanovljen od strane zakonodavca, pa je postao predmetom tumačenja poslovnih ljudi i sudova, kako u Sjedinjenim državama, tako i u drugim stranama svijeta. Crawford smatra, da je u SAD prihvaćeno ono tumačenje, koje su izvršile Revised American Foreign Trade Definitions, dok je tumačenja od strane sudske prakse prisilno. Pisac analizira literaturu CIF ugovora u SAD, te ističe, da prema sudskim odlukama u SAD, Australiji, Engleskoj i Argentini, ako nema nečeg posebnog u CIF ugovoru, što bi ukazivalo protivno, prodavalac izvršuje svoje obaveze iz ugovora kada na brod ukrca robu, koja je u skladu sa specifikacijama, i kad plati pomorsku vozarinu i preda kupcu teretnicu, fakturu, plaćenu policu pomorskog osiguranja i potvrdu, kojom dokazuje, da je platio vozarinu. To je minimum, koji stranke ugovorom mogu dopunjavati. Ukoliko je taj minimum ostvaren, tada, prema općenito prihvaćenoj teoriji, prelazi odmah vlasništvo robe i rizik na kupca, i "predaja brodaru postaje dobavom kupcu".

Crawford zastupa stanovište, da je kupoprodaja CIF u stvari kupoprodaja dokumenata, a ne robe. To svoje stanovište samo spominje, a pitanje ga ne objašnjava. Potkrepljuje ga jedino nekim, u literaturi općenito poznatim, preudama engleskih sudova i tekstom Jednoobraznih pravila za trgovačke akreditive Međunarodne Trgovinske Komore, koja su banke u SAD prihvatile danom 1. I. 1952.

Napominjući ukratno inkompatibilnost nekih klauzula o riziku s CIF kupoprodajom, pisac opširno analizira pitanje prijelaza vlasništva, te dolazi do slijedećih zaključaka:

1. Vlasništvo ne prelazi na kupca ukrcajem na brod, nego jedino pod uvjetom, da to predviđaju svi dokumenti, uključujući i kupoprodajni ugovor, bez obzira na činjenicu da li su dokumenti poslani kupcu radi prihvaćanja. Inače, bez te klauzule, vlasništvo prelazi tek onda kad su dokumenti predani kupcu.

2. Ako vlasništvo ne prelazi na kupca, dok kupac ne prihvati dokumente, prodavalac ne može, u slučaju kupčeva odbijanja dokumenata, tražiti plaćanje cijene, nego jedino naknadu štete zbog kršenja ugovora.

3. Sve dok ne prijedje vlasništvo na kupca, kao što je navedeno pod 1./ kupac nije vlasnik robe, koja je na putu, i on ne može njome raspolagati, niti tražiti, da mu se preda u posjed, dok ne prihvati ili ne plati mjenicu. Asignacija od strane kupca ništa ne mijenja te okolnosti, jer kupčev asignat stupa samo u ona prava, koja je kupac imao.

4. Prema uobičajenom CIF ugovoru, kupac ima samo nepotpuno pravo i nalazi se u očekivanju u pogledu robe, sve dok ne prihvati ili ne plati mjenicu. Mjenica i popratni dokumenti samo identificiraju kupca kao ovlaštenu osobu (uz rezervu mogućnosti odustaje sa strane prodavaoca u svako vrijeme prije nego je mjenica prihvaćena ili naplaćena), koja može tražiti robu uz prethodni prihvati ili plaćanje mjenice. To "pravo" (u navodnicima u orig. tekstu, op. ur.) prvog kupca može prodavalac poništiti, uspostaviti i opet poništiti kod nekoliko slijedećih kupaca, ako se prodavalac odluči na to prije, nego je kupac stvarno došao u posjed pošiljke.

Nakon toga zanimljivog razmatranja o prijelazu vlasništva, koja se dosta razlikuje od stanovišta u sudskoj praksi i pravnoj teoriji velikih pomorskih zemalja,

posebno Engleske (koja je vršila znatan utjecaj na pravnu teoriju i sudsku praksu SAD u pogledu pomorske kupoprodaje CIF), Crawford razmatra neka pitanja u vezi s pomorskim osiguranjem, a nakon toga pitanje predaje dokumenata i plaćanja. On ukratko analizira dokumente, vrste akreditiva i pravne odnose, koji iz toga proizlaze. U posljednjem poglavlju iznosi i problem pregleda robe na odredištu, to ističe, da je za kupca nezgodno, što po pravilu, mora prihvatiti dokumente prije, nego je pregledao robu. Zaključujući, on preporučuje, da se u ugovorima predviđa više detalja u CIF odnosima, a ne samo općenito spomeni klauzula CIF, jer će se na takav način izbjeći nesuglasice i prilična neizvjesnost, s obzirom na različita stanovišta sudova u mnogim važnim pitanjima.

S. B.

Bilješka. - Crawford u svojem članku na više mjesta ističe, da je uobičajeno, da kupac primi dokumente uz istodobni prihvät mjenice, ili uz isplatu predočene mjenice. On ističe, da je i kod akreditiva uobičajeno, da se uz dokumente pripoji i mjenica "po vidjenju", koju banka odmah plaća iz sredstava akreditiva i dostavlja je s dokumentima kupcu. U našoj vanjskoj trgovini mjenica je u upotrebi samo u slučaju ako se radi o dobavi na kredit. U slučajevima, kad je otvoren akreditiv za cijelu ili djelomičnu količinu, isplata se akreditivom vrši uz predočenje dokumenata, uz koje obično mjenica ne postoji. Prema tome, kada se spominje prihvät mjenice, podrazumijeva se time i istodobna predaja dokumenata.

S. B.